

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/121/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8215206029
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 04. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2017:8215206029.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Daniely Babinovej a Mgr. Miloša Koleka, v právnej veci žalobkyne O. S., nar. XX.X.XXXX, V. XXX, G., zastúpenej JUDr. Vierou Mulíkovou, advokátkou, so sídlom v Bardejove, Stöcklova 21, proti žalovanému K. CRD. N., s.r.o., K. XX, G., zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., Kubániho 16, Bratislava, o určenie neplatnosti rozhodcovskej zmluvy s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bardejov zo dňa 15.4.2016, č. k. 1C/390/2015-72 jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalobkyni sa priznáva náhrada trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že rozhodcovská zmluva č. XXXXXXXXXXXX uzatvorená dňa 8.8.2013 medzi žalovaným ako veriteľom a žalobkyňou ako dlžníkom je neplatná. Žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobkyni trovy konania vo výške 369,58 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

2. V dôvodoch rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na to, že medzi účastníkmi konania došlo 8.8.2013 k uzatvoreniu zmluvy o revolvingovom úvere. Ide o zmluvu spotrebiteľskú v zmysle § 52 nasl. OZ. Uzavretie zmluvy o úvere a jej spotrebiteľský charakter nebol sporný a predmetom konania bola platnosť rozhodcovskej zmluvy uzatvorenej podľa § 3 zákona č. 244/2002 Z. z.. Súd prvej inštancie ustálil, že rozhodcovská zmluva má písomnú formu a bola vyhotovená ako samostatná listina oddelene od zmluvy o revolvingovom úvere, čo na prvý pohľad vyvoláva dojem, že bola dojednaná individuálne, v zhode s tvrdením žalovaného. Žalobkyňa však na pojednávaní tvrdila, že pri podpise rozhodcovskej zmluvy nebola pracovníčkou konajúcou v mene žalovaného upozornená, že podpisuje rozhodcovskú zmluvu, obsah listiny už bol predtlačný a ona samotná sa domnievala, že aj táto listina tvorí súčasť zmluvy o revolvingovom úvere. Nemala vedomosť o tom, že podpisuje rozhodcovskú zmluvu, ktorá zakladá právomoc rozhodcovského súdu pre riešenie sporov zo zmluvy o úvere. Podľa súdu prvej inštancie možno len ťažko predpokladať, že uzavretie rozhodcovskej zmluvy, ktorá má typizovanú formulárovú podobu a do ktorej sa k údajom o dlžníkovi dopísali údaje týkajúce sa žalobkyne, bolo skutočným a slobodným prejavom vôle žalobkyne. Text rozhodcovskej zmluvy mal žalovaný vopred obsahovo pripravený, v tej podobe bola zmluva predložená na podpis žalobkyni. Súd preto nemôže akceptovať tvrdenie žalovaného, že rozhodcovská zmluva bola individuálne dojednaná, lebo žalobkyňa nemohla ovplyvniť jej obsah. Aj keď je rozhodcovská zmluva vyjadrená na samostatnej listine, nebola preukázaná vôľa žalobkyne uzavrieť rozhodcovskú zmluvu nielen o danom obsahu, ale vôbec rozhodcovskú zmluvu ako takú. Skutočnosťou svedčiacou pre tento záver, je aj údaj o

dvoch rozhodcovských súdoch, prostredníctvom ktorých bolo možné riešiť spory vzniknuté z hlavného zmluvného vzťahu. Je totiž málo pravdepodobné, aby žalobkyňa, nemajúca vedomosti o rozhodcovskom konaní si vymienila voľbu rozhodcovských súdov s ich presným označením, geograficky značne vzdialené od jej bydliska. Z tohto pohľadu je potrebné rozhodcovskú zmluvu považovať za individuálne nedojednanú, neprijateľnú vzhľadom aj na geografickú vzdialenosť sídiel rozhodcovských súdov od miesta žalobkyne. Súd prvej inštancie preto žalobe vyhovel, vyhodnotil, že zo strany žalovaného ide o nekalú obchodnú praktiku a o trovách konania strán rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p..

3. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalovaný, ktorý navrhol rozsudok zmeniť tak, aby žaloba bola zamietnutá a uplatnil si náhradu trov konania. Poukazuje na to, že súd prvej inštancie rozhodol o neplatnosti rozhodcovskej zmluvy napriek tomu, že na požadovanom určení neexistuje objektívne naliehavý právny záujem. Zdôrazňuje, že žalobkyňa sa posúdenia neplatnosti rozhodcovskej zmluvy nedomáhala ani v rámci rozhodcovského konania ani pred jeho začatím. Rovnako v čase rozhodcovského konania nepodala žalobu o takéto určenie. Tvrdí tak, že neplatnosť rozhodcovskej zmluvy nie je možné následne napádať samostatnou žalobou po skončení rozhodcovského konania. V opačnom prípade by nemali ust. § 21 ods. 2, či § 40 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z., význam. Napáda tiež záver súdu o tom, že naliehavý právny záujem má spočívať v tom, že rozhodnutie o neplatnosti rozhodcovskej zmluvy má mať význam pre prípadné exekučné konanie. V čase vydania rozhodnutia žiadne exekučné konanie na základe rozhodcovského rozsudku neprebiehala a súčasne, ak by bolo vedené, potom uplatnenie tvrdenia o neplatnosti rozhodcovskej zmluvy by stále bolo možné v rámci námietok proti exekúcii či prostredníctvom návrhu na zastavenie exekúcie. Naliehavý právny záujem žalobkyňa na určení neplatnosti rozhodcovskej zmluvy v čase vyhlásenia rozhodnutia nemala, pretože rozsudok žiadnu zmenu v jej postavení objektívne zmeniť nemohol. Z rozhodnutia tiež nie je zrejmé, na základe akého právneho posúdenia je relevantný záver o tom, že predloženie textu rozhodcovskej zmluvy na podpis žalobkyni a jej podpísanie nemá predstavovať jej prejav vôle. V konaní nebolo zistené, žeby vôľu žalobkyne ovplyvnili také právne relevantné skutočnosti, pre ktoré by nešlo o slobodný a vážny prejav vôle v zmysle zákona. Rozsudok je preto nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov. Nie je možné postup uzatvárania rozhodcovskej zmluvy považovať za nezákonný len preto, že sa tým poskytuje domnelá ochrana spotrebiteľovi. Ochrana spotrebiteľa nie je zameraná na to, aby bol spotrebiteľ zbavený vlastných, dobrovoľne vykonaných úkonov. V konaní nebola preukázaná žiadna skutočnosť existujúca v čase uzavretia rozhodcovskej zmluvy a dokazujúca, že žalobkyňa v dobe jej podpisu nemala vôľu byť touto zmluvou viazaná v prípade jej uzavretia. Platnosť právneho úkonu sa pritom má skúmať podľa okolností v čase jeho vykonania. V zmysle týchto dôvodov žalovaný navrhol podanému odvolaniu vyhovieť.

4. K odvolaniu žalovaného sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá navrhla rozsudok potvrdiť ako vecne správny. S poukazom na námietku žalovaného o rozhodcovskom konaní uvádza, že žalobkyňa ako osoba neznalá práva, ktorá sa ťažko orientuje v právnych súvislostiach nielenže nebola poučená o možnosti od zmluvy odstúpiť, ani nemala vedomosť o podpisovaní rozhodcovskej zmluvy. Až následne po tom, čo žalobkyňa požiadala o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci, kontaktné stredisko Centra právnej pomoci, v dôsledku čoho s odstupom času nestihla v zákonnej lehote podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku, pristúpila k podaniu žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.. Zdôrazňuje, že text rozhodcovskej zmluvy bol žalovaným vydávaný za návrh žalobkyne, ale v skutočnosti išlo o vo pred pripravenú formuláciu žalovaným, žalobkyni iba daným na podpis. Žalobkyni bolo v čase podpisu zmluvy o úvere predložených na podpis viacero dokumentov, ktoré žalobkyňa v snahe získať finančné prostriedky podpísala. Pritom však nemala možnosť oboznámiť sa s ich obsahom, ani nebola poučená zo strany žalovaného o tom, že uzatvára rozhodcovskú zmluvu. V tomto prípade nielen že u žalobkyne nebola vôľa byť viazaná rozhodcovskou zmluvou v prípade jej uzavretia, žalobkyňa ani len nemala vedomosť o tom, že pri uzatváraní zmluvy o úvere uzatvára aj ďalšiu zmluvu.

5. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379, § 380, § 381 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len C.s.p.), vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného dôvodné nie je. Je potrebné konštatovať, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci, vec správne právne posúdil, následne o veci správne rozhodol a skutkové zistenia prvoinštančného súdu majú oporu vo vykonanom dokazovaní.

6. Odvolací súd zdôrazňuje, že základnú charakteristiku spotrebiteľských zmlúv upravuje Občiansky zákonník v ust. § 52. Podľa tohto ustanovenia spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

7. Charakteristickou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva o úvere, ako aj rozhodcovská zmluva uzatvorená medzi žalobkyňou a žalovaným 8.8.2013 túto charakteristiku spĺňa. Súčasťou zmluvy o úvere a rozhodcovskej zmluvy boli dojednania, ktoré žalobkyňa v pozícii spotrebiteľa ovplyvniť nemohla, nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. Žalovaný má v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov a v priebehu odvolacieho konania nebolo preukázané ani tvrdené, aby úver poskytol žalobkyňi za účelom výkonu obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti žalobkyne.

8. Žalobkyňa vo svojej výpovedi pred súdom prvej inštancie potvrdila, že pokiaľ chcela, aby jej bol poskytnutý úver, musela podpísať všetky dodávateľom predložené listiny, teda aj rozhodcovskú zmluvu, obsah ktorej jej bližšie vysvetlený nebol. Nie je prejavom individuálneho dojednania rozhodcovskej zmluvy taký spôsobom jej uzavretia, pri ktorom je spotrebiteľovi pri podpise úverovej zmluvy predložené tlačivo rozhodcovskej zmluvy na prečítanie a podpísanie. V prejednávanej veci ide o notoricky zaužívanú formu rozhodcovskej aj úverovej zmluvy a o rutinný postup zo strany dodávateľa. Takýmto postupom pri podpise hlavného kontraktu (ktorý je však výsledkom individuálneho dojednania, lebo vzniká na základe požiadavky spotrebiteľa) už bez aktivity a záujmu spotrebiteľa jednostranne vnucuje spotrebiteľovi ďalší zmluvný vzťah bez jeho vôle a znalostí podstaty veci, čo zabezpečuje výlučne dodávateľovi ochranu jeho pohľadávok zo zmluvy o úvere. Navyše k tomu má byť tak povediac dohodnutá právomoc rozhodcovských orgánov, ktoré dodávateľ sám vopred určil v predloženej rozhodcovskej zmluve opäť bez aktivity spotrebiteľa. Technická samostatnosť listiny - zmluvy o úvere a rozhodcovskej zmluvy v tomto prípade neznamená individuálnosť jej dojednania. Podpis spotrebiteľa na nej neverifikuje jej individuálne dojednanie v tom zmysle, v akom to zakotvuje § 53 ods. 2 OZ. Je evidentné, že spotrebiteľ pristúpil na dodávateľom vopred pripravené vzájomne nevyjednané a ním neovplyvnené podmienky.

9. Podľa dojednanej rozhodcovskej zmluvy sa všetky spory zo zmluvy o úvere mohli riešiť buď pred všeobecným súdom alebo pred jedným z dvoch rozhodcovských súdov. Výber jednej z alternatív riešenia sporov spočíva na zmluvnej strane podávajúcej žalobný návrh.

10. S prihliadnutím na uvedené, ak spor vyvolá dodávateľ podaním žaloby na rozhodcovskom súde, spotrebiteľ sa takto začatému rozhodcovskému konaniu musí podrobiť.

11. Pokiaľ sa namieta skutočnosť, že žalobkyňa mala možnosť od rozhodcovskej zmluvy odstúpiť, uvedené svedčí skôr o tom, že žalovaný sa spoliehal na nečinnosť spotrebiteľa, ktorý takýto úkon nevykoná. Takémuto konaniu žalovaného súd nemôže poskytnúť ochranu, lebo je to v rozpore s účelom a cieľom Smernice Rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorý sleduje čo najúčinnejšiu ochranu práv spotrebiteľov ako slabšej zmluvnej strany.

12. V súvislosti s akoukoľvek rozhodcovskou zmluvou je potrebné dodať, že jej cieľom je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali túto právomoc. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je predsa len význam rozhodcovskej doložky osobitý, pretože pri vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy. Keďže sa tak stane v súkromnom právnom procese, požiadavka na rešpektovanie princípov súkromného práva rozhodcom, vrátane princípu dobrých mravov je plne opodstatnená. Ak rozhodcovská zmluva nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná alebo vyplýva zo štandardnej zmluvy, a teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho, obavy, že slabšia strana si svoj osud v závažnej veci, akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces, nedokáže náležite naplánovať, sú plne na mieste. Nedôvodnou je napokon

námietka žalovaného týkajúca sa nedostatku naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení. Je potrebné konštatovať, že žalobkyňa má naliehavý záujem na podaní tejto žaloby, čo vyplýva priamo zo zákona, a to z ust. §3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Zároveň spotrebiteľ má právo, aby jeho právne postavenie nebolo spochybňované trvajúcou existenciou neprijateľnej zmluvnej podmienky v právnom vzťahu k dodávateľovi, a teda neplatnej, a je bez právneho významu, či dochádza aj k uplatneniu práv na plnenie alebo či sa spotrebiteľ obráti priamo na súd so zreteľom na zabezpečenie stavu právnej istoty v tom zmysle slova, aby nebol obťažovaný hrozbou aplikácie takej doložky, ktorej neplatnosť nikto neurčil.

13. So zreteľom na všetky tieto dôvody odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny postupom podľa § 387 ods. 1 C.s.p..

14. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p.. Žalobkyňa ako úspešná účastníčka v odvolacom konaní má nárok na náhradu trov konania proti neúspešnému žalovanému s tým, že o ich výške rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).